

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ІНОЗЕМНОГО БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ

Капінус Лілія Миколаївна

Науковий керівник доцент, к.е.н. Пасічник Ірина Володимирівна
Харківський навчально-науковий інститут державного вищого
навчального закладу «Університет банківської справи»

В умовах глобалізації фінансових ринків і лібералізації руху капіталів проникнення іноземного капіталу в національні банківські системи як промислово розвинених, так і країн із перехідною економікою набуло широких масштабів і стало переважаючою тенденцією в розвитку світової економіки.

Банківські системи країн Центральної та Східної Європи характеризуються найбільшою присутністю іноземного банківського капіталу. Активному проникненню іноземного капіталу до банківської структури вищезазначених країн сприяли такі чинники:

- макроекономічна стабілізація - реформи, пов'язані зі стабілізацією рівня цін, валютного курсу, державного бюджету тощо;

- мікроекономічні реформи - створення життєздатного ринкового середовища шляхом приватизації державних підприємств, лібералізації цін, підвищення відкритості економіки, а також реформування інституціональної структури економіки.

Кінцевою метою регулювання іноземного капіталу в банківській системі є забезпечення стійкості функціонування банківських установ та належного виконання ними притаманних їм функцій та операцій. Водночас унаслідок складного переплетення політичних та економічних факторів система організації регулювання іноземного банківського капіталу в різних країнах, поряд із загальними закономірностями та принципами, має специфічні характеристики. Це передусім стосується застосування певних обмежувальних важелів впливу щодо іноземного капіталу, які залежать від рівня розвитку банківського сектору, ступеня інтегрованості національного господарства у світову економіку, зрілості законодавчої бази ті цілої низки інших факторів (таблиця 1) [2].

Країна	Характеристика обмежень
Росія	— банкам з іноземним капіталом забороняється обслуговувати рахунки нерезидентів — як юридичних, так і фізичних осіб;

	– капітал банків за участі нерезидентів у сукупному статутному капіталі російського банківського сектору не повинен перевищувати 12%
Бразилія	– заборонено збільшувати розмір та участь у статутному капіталі банків і в приватизації державних установ; – доступ іноземних компаній до фінансової національної системи може бути закритий центральним банком у разі порушення стійкості платіжного балансу.
Франція	– відносини з банками, що походять із країн – не членів ЄС, будуються на умовах взаємності; – у процесі приватизації інвесторам із країн – не членів ЄС не може бути реалізовано більш як 20% статутного капіталу установи
США	-Федеральна резервна система може відмовити комерційному або інвестиційному банку, який контролюється нерезидентом, у виконанні ним функцій дилера державних цінних паперів, якщо на американські банки у зазначеній сфері не поширюється національний режим щодо проникнення іноземного капіталу до банківської системи країни; – обмеження на рівні окремих штатів

Таблиця 1 Обмеження, які застосовуються до іноземного капіталу в різних країнах

У процесі лібералізації доступу іноземного капіталу на національні ринки банківських послуг країни з розвинутою економікою намагалися зберігати обмеження та важелі державного впливу на процес проникнення іноземного капіталу, зокрема, на придбання частки участі в капіталі існуючих національних банків.

Для придбання частки у капіталі банку-резидента необхідно отримати попередню згоду відповідних державних структур в Іспанії, Фінляндії, Греції, Норвегії, Канаді, Португалії. В Австралії будь-який акт продажу активів банківської системи іноземним інвесторам є об'єктом моніторингу з боку держави на предмет відповідності національним інтересам економіки і країни в цілому. Для придбання 10% і більше акцій місцевого банку необхідне схвалення уряду Австралії; у Франції для цього потрібен попередній дозвіл Комітету кредитних організацій. У Бельгії будь-яка угода щодо придбання частки в капіталі банку цієї країни фізичною або юридичною особою, котра не є резидентом держави – члена ЄС, потребує спеціального дозволу Міністерства фінансів. У Німеччині для придбання іноземним інвестором 25% капіталу німецького банку потрібен дозвіл антимонопольних державних органів. У Великобританії для придбання 15% акцій місцевого банку необхідно отримати спеціальний дозвіл від Банку Англії.

У Фінляндії іноземним банкам заборонений доступ до операцій, пов'язаних із державними платежами. Для його отримання необхідний спеціальний дозвіл Міністерства фінансів країни. В Данії, Греції, Бельгії, Нідерландах іноземним банкам дозволено брати участь у торгах на фондовій біржі тільки через юридичних осіб, зареєстрованих на території країни. В Ірландії іноземним банкам для здійснення діяльності, пов'язаної з інвестиціями в національну економіку або торгами на фондовому ринку, необхідно отримати додатковий дозвіл [1].

В результаті аналізу зарубіжного досвіду регулювання іноземного банківського капіталу можна зробити такий висновок, що у процесі лібералізації доступу іноземного капіталу на національні ринки банківських послуг обмеження переліку операцій, дозволених дочірнім структурам та філіям іноземних банків, є одним з ефективних методів державного регулювання їх діяльності та впливу на активну експансію. Більшість розвинутих країн індивідуально підходить до допуску іноземних інвесторів на національний ринок банківських послуг, оцінюючи їх з точки зору відповідності національним економічним, політичним та соціальним інтересам країни, намагаючись не допускати активного залучення нерезидентів до стратегічно важливих операцій, таких, як операції із бюджетними коштами, залучення депозитів у населення, управління пенсійними накопиченнями громадян тощо.

Впроваджуючи в Україні зарубіжний досвід щодо регулювання іноземного капіталу, слід враховувати такі аспекти:

- в основі механізму регулювання іноземного банківського капіталу повинна лежати гармонізація нормативно-правової бази України з міжнародними стандартами;
- обґрунтування стратегії встановлення певних обмежень щодо створення та подальшої діяльності філій іноземних банків в Україні;
- сприяння розвитку транспарентності шляхом посилення вимог до публічної інформації банків з іноземним капіталом;
- створення нормативно-правової бази для обмеження доступу банків з офшорних юрисдикцій;
- уникнення відпливу капіталу за кордон у разі виникнення кризових явищ тощо.

Список використаних джерел:

1. В.Онищенко, С.Манжос. Регулювання іноземного капіталу в банківській системі : зарубіжний досвід та імплементація його в Україну // Вісник НБУ, листопад 2013.

2. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a revised Framework. Foreign banks in emerging market economies: changing players, changing issues // BIS Quarterly Review, December 2015. — P. 69–81.